

**Ngwuja'ri ngwanni ngwullu je
Bulij
Täjlänüki gi'ra ge'te
Äni kitabanu**

Bulijinga Jiliwanij gwe li'di'rü aar ele kündär gani Täjlänüki gijädi kängir ngwaalu ngwani Girig. Bulij gwondaca gu ngwüjü ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngwani Yicu ngwämrä ngwudi Ngwüyäwüd komon Kwo'ra tä'r'il yomonanu tä'r'il. A Ngwüyäwüd ngwoko änni ngwuja'ri ngwanni ngwujaw, a 'to lonyadu liru Garany ngwäpïjä Ngwaalinga yobo na ngwaw ngwonyadu ngwulinginna aar ru ngwïkirïjin ngwudi Kirictu (Yiuru 17.1-4). A ngwïkirïjin ngwee ngwuyang ndi Kirictu, bädiyi ngwuja'ralu ngwani Yicu mbüny mbüny ngwaalu ngwoo (1.8).

Ngwüji ngwoko ngwudi Täjlänüki ngwïnijä Bulijing, no a je Bulij gatani ngwele kündär gani Ätinä. Ngwube aji ngwele kündär gani Küründüj (Yiuru 17.5-15; 18.1). A nginde bupi ndi lenge manari ngwïkirïjin Ngwudi Täjlänüking ngwo ngwümätinälü 'di'däny ndi änni Ngwaalu gwegen, no ngwube ükäji dimaada düngün diru damal dani Timijawuj ngwo're Täjlänüki (3.1-5). Anni ma Timijawuj o'ra ndi Bulij, ngwütiji yi'ral 'dar yijaw ndi änni Ngwaalu gwegen na änni gwegen (3.6-10). Anni ma Bulij 'dingini yi'ral giyee ndi Timijawuj, ngwube ülliji ngwïkirïjinä

ngwuja'ri ngwee Täjlänüki. Ngwuja'ri ngwee ngwa ru ngwanni ngwullu je Bulij gwerre gwerre.

Ngwükirijin ngwoko ngwüdünü ndi ape yiiru, aar ge'te ndi ari Deleny dadi o'ra puprang (4.11-12). A ngwoko a je yigor pänü gwani ngwüji ngwegen na ngwumaad ngwegen ngwanni ngwuma ayi gwerre gwerre ndi Kirictu o'ra. No, a je be Bulij enggaci aar lengedani mama yiru ange yanni yadi ji ma Deleny o'ra (4.13-15) na ndi ari awa aar elelle 'di a Deleny o'ra (5.1-11).

Yajang yidi ngwuja'ri

1. Aganni (1.1-3)
2. Änni Ngwaalu na dilä didi gi'donga gidi Täjlänüküking (1.4—3.13)
3. Elelle gwanni gwüjädä Ngwaalinganu (4.1-12)
4. Yiru ange yanni yadi ji ma Deleny o'ra (4.13—5.11)
5. Enggaci gwudi mi'ra na aganni (5.12-28)

¹ Ngwuja'ri ngwee ngwüdü 'dänggäri äny gwani Bulij na ngweengga gwani Jiliwanij na Timijawuj, ngwükäci nje gi'donga gidi Täjlänüküking gidi Ngwaalu ngwuru Papa gwege na Deleny dani Yicu Kirictu. Ara je gu yimi'rü na adatalu ji.

Yäy 'tu gwani gi'doonga gidi Täjlänüküking

² Yomon reny nyii lati ci Ngwaalinga yäy 'tu gwani nga nga ara je diwayini ndi otaci Ngwaalingalu gwäri. ³ Nyii lati diwayini yiiru yalu giyomonalu 'dar ngwäyänü Ngwaalu ngwege ngwuru Papa yanni yima je äti änni gwe Ngwaalu.

Nyii diwayini yiiru yanni yunda gu ngwäy ämni gwe, nyii diwayini or'temajing gwalu gwanni gwuge'tajangaa Gideleny dege dani Yicu Kirictu.

⁴ Nunnu a lilingidi lani ngweengga ngwämnä je Ngwaalu ndi ari nginde gwuma je äbri,
⁵ ndi ari ngwuja'ri gwanni ngwujaw ngwondacara je, ngwa'ti ara je ondacu ngwulem ngwe 'dogo, ara je be ondaci 'to yiima ye Ligir'im le lanni Liju'ru ngaa gu icinädänü 'didanu. Ngaa lilingidi ndi ari awa nyii lelella 'danggalanu gwani nga nga. ⁶ Ngaa liminje ärnänü ndi eelle gwäri ngaa ärnä eelleng gwudi Deleny, ngaa ji gidirbanü dipa. Ngaa li'dingina ngwuja'ri ngwätädärä je yigor ye yijayanu ngwändi Giligir'im lanni Liju'ru. ⁷ A gu no, ngaa lima ru gora gidi ngwikirijin 'dar Majiduniya na Akayiya. ⁸ Ngwuja'ri gwudi Deleny 'danggalanu gwuma 'tü gwuma badalu Majiduniya na Akayiya ämni Ngwaalu gwalu gwuma linginni ngwaalu 'dar. Yäy gu no, yere ya'ti yadi nyii ye ari gwani ämni Ngwaalu gwalu. ⁹ Ndi ari ngindenga yigo'ro yegen londaja ndi ari awa ngaa läpiji nje yiiru na awa ngaa lima o'raça Ngwaalinga kay gidi äpiji yi'remna yobo ngaa äpiji Ngwaalinga yiiru gwanni ngwumidu ngwuru 'didanu. ¹⁰ Ngaa jici Gijälü güngün gani Yicu ganni gi'di'riyängälü giyi'ranyanu ndi üllä kerala gwanni gwati nje gätäji gündä ganni nggo gändi.

2

Yiiru yidi Bulij Täjlänüki

¹ Ngaa lilingīdi lani ngweengga ndi ari ila gwārī 'danggalu gwā'tüdi 'tur. ² Anaku lilingīdā gu gwerre ndi ari nyii liju gidirbānū dipa aar nje ngwūji ngwudi Biliping loda, aar nje gu be Ngwaalu ji nyii ādīni ndi ara je on-daci ngwuja'ri ngwūngūn ngwanni ngwujaw ngwanni ngwūbināār jālū gwulleny.* ³ Ndi ari pācālū gwārī gwa'ti āpinā ngwuja'ri ngwe ngwudi dudi na yigor ye yirngū, ara je 'ti mīmīnājānū. ⁴ Aar be manni ru ndi ari londaca je liru ngwūji ngwūgwāllinā ngwe Ngwaalu ndi ari ngwundu ngwāy ngwuje ātādā ngwuja'ri ngwūngūn ngwanni ngwujaw. Nyii la'ti bupa ndi jada ngwūjānū, libupa ndi jada Ngwaalin-ganu ngwanni ngwūdīdīmā yigor yārī. ⁵ Ngaa lilingīdi ndi ari la'ta je mami'ranu ngwuja'ri ngwe, la'ti ānijā yigo'ralu yārī nyii gu arri 'ti'tir gwani ubanu, Ngwaalu ngwuru ngwānggādi nje. ⁶ La'ti bupa ngwūjū, ara je 'ti bupa na ngwūji ngwu'ter ndi nje ortada. ⁷ Anaku ru nyii gu ngwoo'ra ngwūkājāār je ngwudi Kirictu, laada je ābingīnānū. Nyii be ji 'danggalu lijilānū nono nanning gwarngana yijū yūngūn yanni yooko. ⁸ Lāmnā je gwulleny 'di nyii 'ti jādi ndi ar acajidi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw 'dogo, nyii be jada 'to ndi ar acajidi ndi eelle gwārī ndi ari lāmnā je gwulleny. ⁹ 'Didanu ngaa lidiwayina lani ngweengga yiiru na dirbā dārī, nyii lapu yiiru dilu de nje ape lingen le nunnu aa'ti nyii lābingīni dijānū dere gaji ganni giju nyii ge ndi

---

* **2:2** 2.2 Bulij na Jiliwanij kūdār gani Bilipī (Yiiru 16.12-40).
 Bulij na Jiliwanij kūdār gani Tājlanūki (Yiiru 17.1-9).

ara je ondaci ngwuja'ri ngwe ngwanni ngwujaw ngwudi Ngwaalu.

¹⁰ Ngaa länggädi a Ngwaalu engga 'to ndi ari awa nyii liju'ru, nyii dünälü, nyii jayi nono, awa nyii liju 'danggalanu lanni lämnä Ngwaalu.

¹¹ Ndi ari ngaa lilingidi lärrä je 'dar nono gwele ati gu papa ärrä yijü yüngün, ¹² ara je ojemeye nono ara je or'temaji ara je päcälü ndi aang eellele eelleng gwanni gwädi Ngwaalu ngwanni ngwurnida je giyelenyanu yüngün na ndi näji gwüngün.

¹³ Änyängä lica Ngwaalinga yäy 'tu 'to gwur'tal ndi ari, anni ma aang ape ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu ngwanni ngwu'dingina je 'dänggäri, ngwa'ta je apu nono ma aar ru ngwuja'ri ngwudi ngwüji ngwümnä, aar be ru 'didanu aar ru ngwuja'ri ngwanni ngwo ngwapu yiiru 'danggalanu lanni lämnä Ngwaalu. ¹⁴ Ndi ari nga nga lani ngweengga, lo'rana yi'donga yidi Ngwaalu Yäwüdiyä yanni giyo ndi Yicu Kirictu. Ngwüji ngwalu ngwicä je dirbä de'te de'te danni dicä Ngwüyäwüd yi'donga Yäwüdiyä gwerre, ¹⁵ ngwanni ngwü'rinyiti Delenya dani Yicu aar 'rinye ngwüjira 'to aar nje linynya poor. Ngwa'ti je Ngwaalu jädänü aar iniji ngwüjü 'dar ¹⁶ yiima ye yegen aar nje etaci ndi ondaci ngwüjü ngwuru Garany nunnu aa'ti ngwa mbuji gilanging. Gay ge nggee, lati maa keng gwegen ngwuje mbuti nono. Güündä gidi Ngwaalu gima je i'dädä nono gwodanalü.

A Bulij jada ndi engga Ngwäjlänüki

¹⁷ A be lani ngweengga, anni ma ar badatanu gaji gooko gilingeno a la'ti badatanu giyigoranu, jada gwe gwäri gwulleney gwani nga nga, nyii bupi yiima ye yäri 'dar ndi o'ra ara je engga. ¹⁸ Ndi ari nyii libupa ndi ila 'danggalu, 'didanu gwece gwece äny gwani Bulij nggwubupa gu nyi o're nyi gu bupi, a nje be dijego'rr jici kay. ¹⁹ Ndi ari ge'taji gwäri gwani yärü, jayanu gwäri gwani yärü, na gi'riba gidi yeleny ganni gadi nyii ge iringini ngwäyanü Gideleny dege dani Yicu ma ji mung ila, gani yärü? Nga nga lä'tüde? ²⁰ 'Didanu, nga nga liru lani näji gwäri ngaa ru jayanu gwäri.

3

¹ Gwodanalü, anni minyii 'ti burna ndi geraji läni gwani badatanu gilingeno, nyii iriyi ngwäyalü ndi ari yijayana aar nje gatanalu jücü nyii jalu Ätinä. ² Nyii ukäjä diwengga dege dani Timijawuj, gwanni gwuru nyii le gimaad ndi ape yiru Ngwaalinga le yidi bädiyü ngwuja'ralu ngwanni ngwujaw ngwudi Kirictu, ndi ara je or'temaji ara je ojemeye nono ndi ämnü Ngwaalu gwalu, ³ nunnu aa'ti gwere gwa ji gwa'ti mätinälü ndi mimmünni nono nggwee. Ngaa lilingidi mama ndi ari alanga liru ngwikirijin gay gege giru ndi mbuji dirbä no. ⁴ Yiru gu ndi ari anni jar, lata je ondaci yomon 'dar ndi ari ngwüji ngwunje übinälü. A yima gu ru no anaku lingidä gu mama. ⁵ Ndi ari yiru giyee yanni yigäbüciny anni minyi 'ti burna ndi geraji läni, nyi ukäjidä

ndi nyi lenge ämnï gwe Ngwaalu gwalu yorta ye ngwaalinga. Yedeny yitiny ndi ari ngwaalu ngwere rigüm, dijego'rr dima je idäji na undi ngwäy gwäri ngwaalu ngwere gwuma ru 'tur.

A Timijawuj äpjä Bulijing ngwuja'ri

⁶ A be anni ma Timijawuj o'ra 'danggalu gweneno, gwuminje äpjä ngwuja'ri ngwujaw ngwuminje 'dingini ngwani ämnï Ngwaalu gwalu na ämnï gwalu. Aar nje ondaci ndi ari ngaa lati nje diwayini giyomonalu 'dar diwayining gwujaw ndi ari ngaa liminä ndi nje engga, nono raar gu 'to 'dänggäri ndi ari lijädi ndi ara je engga. ⁷ Yäy gu no, lani ngweengga, gidirbä däri 'dar na ndi übinälü gwanni gwübänäär nje gwe ngwüjälü, nyii lor'temaja gwani ämnï Ngwaalu gwalu. ⁸ A gweneno 'di'danu nyii lijalu limidu, anni määtinängälü 'di'däny Gideleny. ⁹ Awa nyii ci Ngwaalinga yäy 'tu gwonyadu gwani nga nga lanni liminje gäbici lima jayanu ngwäyänü Ngwaalu ngwege? ¹⁰ Dilu de na lingen le lati otaci Ngwaalingalu gwonyadu yigor ye 'dar ndi ari a gay ji ara je engga mana ara je gu gendaci yanni yami'rata gu ndi ämnï Ngwaalu gwalu.

¹¹ Gwenene gäbicär a Ngwaalu ngwege ngwuru Papa ligo'ro le lüngün na Deleny dege dani Yicu, ja'rima gay ndi ari nyii ila 'danggalu. ¹² Ara je Ngwaalu gendaci änning gwalu ngwirälü 'danggalu na ngwüji ngwu'ter 'to anaku ru gu ämnï gwäri 'danggalu. ¹³ Ara je ojemeye yigor nono yalu nunnu ngaa ji nga jayi nono ngaa ju'ri ngwäyänü Ngwaalu ngwuru Papa gwege ma

ji ma Deleny dege dani Yicu o'ra ngwüji ngwe ngwüngün 'dar ngwanni ngwuju'ru. Yiru gu.

4

Elle ngwanni gwüjädi Ngwaalinganu

¹ Gwodanalü lani ngweengga, lenggaca je awa ndi aang ellele nunnu ngaa jada Ngwaalinganu, 'didanu ngaa gilo lelella gu. La je otacalu gweneno ara je päcälü ngwüriny ngwe ngwudi Deleny dani Yicu nda je ärräni giyee mama. ² Ndi ari ngaa lilingidi enggacing gwanni gwenggacara je yeleny ye yidi Deleny dani Yicu.

³ Bupi gwuru gwudi Ngwaalu ndi ari ngaa jü'rini ngaa gäbici yijinä. ⁴ A diji de'te de'te lenge ndi määtä ngwangina ngwüngün* gay ge ganni giju'ru giru denya, ⁵ aa'ti icinänü gwa ru gwudi 'du'di gwudi lingenonono ngwüji ngwudi didlä ngwanni ngwa'ti lingidi Ngwaalinga. ⁶ Na yi'ral ye giyee no, aa'ti gwere gwa äpiji gwenggen yi'ral yanni yiki nggwe rtadanu ngwärräji ngwiya goralu. Deleny daji da reraji ngwüjü gwani yi'ral 'dar yanni yiki yiru gu no, anaku abingacara je gu gwerre ara je gu girnya. ⁷ Ndi ari Ngwaalu ngwa'ti nje ornaca yirledo ngwornaci nje eleleng gwanni gwuju'ru. ⁸ Yäy gu no, gwanni gwa obe ngwuja'ri ngwee gora ge, gwa'ti übidi dijü dümnä gora ge a be Ngwaalu ru ngwübiding je gora ge ngwanni ngwati je ätäädä Lig'rimä lüngün lanni Liju'ru.

---

* **4:4** 4.4 Ngwuja'ri ngwee ngwani 'to, a diji de'te de'te lenge awa ndi aar acidi daw de düngün.

⁹ Gweneno gwani ämnäjidi yengga, nyii la'ti jädi ndi ara je üllijä ndi ari nga nga yigo'ro yalu Ngwaalu ngwuma je enggaci ndi ämnäjidi. ¹⁰ Na 'didanu, ngaa lati ämni ngwengga 'dar ngwudi Majiduniyang. Ara je be päcälü lani ngweengga nunnu ngaa gu gendadani.

¹¹ Ge'tar je giyee aar ru yigor yalu ndi ari ngaa eellele eelleng gwanni gwadatalu, ngaa ombaji yiiru yidi yigo'ro yalu ngaa ape yiiru ngwuy ngwe ngwalu anaku ondacara je gu, ¹² nunnu a ngwüji poor denya eelleng gwalu nunnu aa'ti ngaa la ru ngwami'ri ndi äbingini ngwüjänü.

Gomon gadi ge Deleny o'ra

¹³ Lani ngweengga, la'ta je nana ndi aang 'ti lüngidi yiru ange yani ngwikirijin gwanni ngwuma ayi, na aa'ti ngaa la runi nono ngwüjü ngwu'ter gwanni ngwa'ti äti ge'tajing gwere. ¹⁴ A lämnä Ngwaalu ndi ari Yicu gwayu ngwü'di'rä mana, no a lämnä Ngwaalu ndi ari Ngwaalu ngwa ji ngwa 'di'riyä ngwüjälü gwanni ngwuma ayi ngwämnä ndi Yicu anaku 'di'riyüng Yicungalu. ¹⁵ Anaku aru gu Deleny ngwulem ngwe ngwüngün, la je ci ndi ari alanga lanni gilona limidu, lanni gilo lijalu limidu 'di ma Deleny o'ra, 'didanu a la'ti la madina ngwüjü gwanni ngwuma ayi. ¹⁶ Ndi ari Deleny ligo'ro le lüngün da üllä kerala dulu de dipa na urnidi dula gwudi deleny didi y'i'rr na urnidi gwe gwudi gibo'reny gidi Ngwaalu, lanni layu ndi Kirictu la 'di'rälü gwerre gwerre. ¹⁷ A be gwodanalü, alanga lanni gilona limidu lijalu, la aar nje le uti giyibä'rälä ar mbudi Delenyinga le gidurnala. A

no, a la ji Delenynga le bupud. ¹⁸ Yäy gu no, or'temajidar ngwuja'ri ngwe ngwee.

5

¹ Gweno lani ngweengga, ngwuja'ri ngwani gaji na yomon nyii la'ti jädi ndi ara je ülljä, ² ndi ari nga nga lilingidi mama ndi ari gomonganni gadi ge Deleny o'ra, giru nono gwele ilang gwudi du'ram dilu de. ³ Gaji ma ngwüji ji ndi ari, "Yi'ral 'dar giyo yadatalu yere ya'ti," a je be dudi dibajalu nono gwele ati gu yajima dibaji dayalu diju lari le. Na la'ti la mbuji gay gidi abri. ⁴ A be nga nga, lani ngweengga, nga nga la'ti gidirimänü nunnu aadi ara je gomonggä'di dibajalu nono du'ramu. ⁵ Nga nga 'dar liru yiji yidi buri ngaa ru yiji yidi lingen. Lä'tüdi yiji yidi dilung na dirim. ⁶ Yäy gu no aa'ti a la ndi nono ngwüju ngwu'ter, ar be jalu ngwäy ngwe ar arngani ar määtä yigo'ro yege. ⁷ Lanni lati ndri, lati ndri dilu de, na lanni lati rläli, lati rläli dilu de. ⁸ A be alanga liru ngwüji gwudi lingen, ar be määtä yigo'ro yege, ar gwodananu ämni gwe Ngwaalu ar äti ämning ngwuru nono lärü ar le ä'rinyini ngwambanga, ar äti ge'tajing ndi gilang ngwuru nono gibumbu ar ge ä'rinyini yi'ra. ⁹ Ndi ari Ngwaalu ngwa'ti nje utanu nunnu aar nje yi'rendeny eny nono yidi güündä güngün, aar be ru ndi ari ar mbuji gilanging Gideleny dege dani Yicu Kirictu. ¹⁰ Ndi ari Kirictu gwayu gwani alanga nunnu ar le midi gwüpäng mung o'ra aar nje mbuji gilona lijalu limidu yaa aar nje mbuji a lima ayi. ¹¹ Yäy gu no, or'temajidar

ngaa olajidi giyigo'ro yalu gwüpäng, nono anaku 'didanu giyo yapa je gu.

Ola gwudi gwodaningalu

¹² Lotaca jalu gweneno, lani ngweengga, ndi ari dīnyädär je lanni gilo lapu yiiru 'danggalanu lanni liru yi'ra yalu na ngwoorta ngwalu ndi eelle gwalu Gideleny aar je ola. ¹³ Dīnyädär je denyang gwupa ngaa je änni gwani yiiru yegen yanni yati aar je ape. Jaralu ladajidalu. ¹⁴ La je päcälü lani ngweengga ndi ari, ülädär ngwami'ri, or'temajar ngwudenyo, gatajar je düwä lanni lami'ratu, mätär yigor gwani ngwüji 'dar. ¹⁵ Arnganar ndi ari aa'ti diji da gwä'räci dijänü giyi'ral yüngün yanni yiki yi'ral ye yanni yiki, ngaa be jayidi ngwäy giyomon 'dar na ngwüji 'dar ngwu'ter.

¹⁶ Jayaranu giyomon 'dar, ¹⁷ otacar Ngwaalingalu giyomon 'dar, ¹⁸ car Ngwaalinga yäy 'tu giyi'ralalu 'dar. Ndi ari Ngwaalu ngwuru ngwubupa gu no ndi Yicu Kirictu.

¹⁹ Aa'ti ngaa la 'rinye ligä lidi yiiru yidi Ligirim 'danggalanu. ²⁰ Aa'ti ngaa la ci yijirälü mireny, ²¹ ngaa be iriyi yi'ral ngwäy nono 'dar. Apar je yanni yijaw. ²² Abrar je yere 'dar yanni yiki.

²³ Ara je Ngwaalu ngwanni ngwuru adatalu giligo'ro lüngün ju'riyi 'dar. Ngwurime ligirimä lulu, ngwurime lingina lalu ngwurime ngwangina ngwalu nunnu aar jayi nono komon gadi ge Deleny dani Yicu Kirictu o'ra. ²⁴ Gwanni gwurnida je gwuru ligor le'te pu ying je ärrä.

²⁵ Lani ngweengga, otacar Ngwaalingalu gwani änyängä. ²⁶ Agannar ngwengga 'dar giyenenanu aganni gwanni gwuju'ru. ²⁷ Nggwa je päcälü ngwäyänü ngwudi Deleny ndi ari ngaa ülji ngwengga ngwuja'ri ngwee 'dar ngwüllijä je. ²⁸ Ara je gu yimi'rü ji ku yidi Deleny dani Yicu Kirictu.

Laro Bible (Bible)
Laro NT

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Laro)

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

This text box needs to have content for PT9 to upload is to the DBL.
All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80c639f7-4569-5ffa-a77d-5df4c223631f